

בענין קיפול בגדים בשבת ויו"ט - שיעור 378

I. מקור הענין - עיין בשבת (ק"ג.) ושו"ע (ש"ז - ג) דאין לקפל בגד אלא א"כ יקיים ה' תנאים (א) שצריך להיות לצורך אותו שבת (ב) באדם אחד (ג) דלא נתכנסו עדיין שהוא בגד חדש (ד) והם לבנים (ה) ואין לו מה להחליף ואם חסר אחת מאלו התנאים אסור לקפלו אפילו לאותו שבת

II. יש ג' שיטות בענין קיפול טליתים בשבת ויו"ט

(א) דעת הראב"ד והתוספות (ק"ג.) דאיסור קיפול הוא משום טירחא והשו"ע הביא דעה זו שם בדעה ראשונה ואין היתר אפילו שלא כדרך קיפולו (ח"א כלל מ"ד - כ"ד)

(ב) דעת הראב"ה והמרדכי דקיפול שלא כסדר הראשון מותר אפילו לצורך מחר ובלא שום מהתנאים הנ"ל והשו"ע הביא שיטה זו בשם הי"א וכתב "וכן נראין דבריו" וטעם האיסור לאו משום טירחא אלא משום תיקון מנא וכן דעת הרמב"ם (כ"ז - כ"ז) ויש להקפיד דמיד במוצ"ש לקפל הטלית כרגיל דאם לאו ניחא ליה בקיפול דשבת (נימוקי או"ח ש"ז)

(ג) דעת הארחות חיים והכל בו שהובא בכ"י והאהל מועד דעכשיו נהגו להקל ולקפל כל הכלים בשבת דאינו דומה קיפול שלנו כקיפול שלהם שהיו מקפידים מאד לפשט קמטי הבגד ולהניחו תחת המכבש והשו"ע לא הביא דעה זו ועיין בכף החיים (ש"ז - ל"ז) שכתב דאם מתקלקל הידורו בקיפול שלא כדרכו יש להתיר דכמה מקילים אף לכתחלה וכ"כ הערוך השלחן (ש"ז - י"ז) ודלא כהמ"ב (סקי"ט) דעדיף שלא לקפל כלל

III. אם אינו חוזר ומקפלו כל מוצש"ק אלא משאיר הקיפולים ההפוכים לשבת אחרת אסור אבל אם מקפלו כל שבת בענין אחר שרי (דעת תורה ש"ז - ג) אמנם טלית מגוהץ היטב וקו הגיהוץ קיים ולכן אין הקיפול שלא כדרכו נקרא תיקון אפילו אם נוהג כן בכל שבת ועוד דבלאו הכי כמה מקילין בזמן הזה לקפל הטלית כדרכו ולכן יש להקל קיפול כדרכו משבת לשבת (יחזה דעת ז - מ מהג"ה) וכ"כ השש"כ (ג - ט"ו - הערה קנ"ד) דאין זה אלא למנוע מקלקול ולא תיקון

IV. קיפול מכנסיים - עיין בשו"ת שבט הלוי (ה - ל"ו) שלימד זכות על קיפול מכנסיים דאפשר לצדד דע"י אחיזה אחת בסוף הרגל מתישר עי"ז כל המכנסיים ואין כאן אלא אחיזה רגילה בכוונת קיפול בלא שום תוספת מעשה לצורך הקיפול וכ"כ השו"ת אז נדברו (ח - כ"ח) דאין כאן מעשה קיפול ודומה ללתלותו במקל שבארון ועוד יש לצרף לזה שיטת הכל בו דאין קיפול שלנו כקיפול שלהם אמנם השש"כ (ט"ו - מ"ה) פסק לאיסור

V. קיפול מִמְחָטָה (handkerchief) בשבת מותר אפילו יש בו אחרים מקופלים מכבר דלא גרע מכלי שתיה שמדיחין כל היום (ש"ג - ו) עיין בשו"ת בצל החכמה (ד - קל"ה)

VI. מותר לקפל בגדים שאין קיפולם ניכר בהם כגון בגדים העשויים מגומי או מניילון או דבר סריגה וגם מותר לקפל כבסים שנתייבשו אם אין כוונתו לקיפול הבגד וגם אינו מקפיד על צורת הקיפול אלא כוונתו להקל על סידור הבגד במקומו אמנם אם יקפלו כדרכם כדי ללובשם לאחר השבת או כדי שיהיו מוכנים לו לגיהוץ אסור משום טורח שלא לצורך היום (שש"כ ט"ו - הערה קנ"ו)

VII. מפות קטנות של נייר (napkins) מותר לקפלן דלא נאסר רק קיפול המתקיים והם עומדין לזרוק אבל לא לעשות צורות ידועות (שבט הלוי ה - ל"ה) וזה אסור משום קיפול בנייר

VIII. מכתבים וניירות מותר לקפלן אפילו בקיפול חדש שכוונת המקפל שלא יתקלקל המכתב דאין קיפול בנייר משא"כ טלית או בגד שרוצה בקיפולו לתקנת הבגד (שש"כ כ"ח - הערה ל"ז)

IX. לעטוף כריכה של ספר (bookcover) בנייר עטיפה כדי להגן לספר אסור דהרי הוא עושה כלי כמכסה מגן לספר ולא משום קיפול בנייר (הערה מ)

X. בנייר אריזה (giftwrap) מותר לעטוף ספר (וכדומה) למתנה דעומד לזרוק ואין בו איסור קיפול או בונה

XI. לעשות צעצועים ע"י קיפול הנייר כמו כובע או ספינה או אירון אסור (שש"כ כ"ח - ט"ז) וכ"ש origami ואיסורו משום בונה (שש"כ י"ח - הערה קמ"ח) וע"ע בשו"ת באר משה (ח - קל"ד) שחלק על הנ"ל וכתב דרק מנייר קשה אסור משום בונה אבל מנייר רך שרי לעשות כל צורה שהוא דאין איסור בונה או קיפול בנייר ולכן יש ג' שיטות בקיפול נייר (כ השו"ת שבט הלוי דיש קיפול בנייר רק בצורה הידועה (כ הגרשז"א דאין קיפול בנייר אבל יש בו איסור בונה בצורה הידועה (ג השו"ת באר משה דאין קיפול או בונה בנייר רך

XII. מותר להחזיר את השקע של מגבעת שנתקמטה וכן מותר להחזיר את הצווארון של מעיל ואת הכפל שבמכנסיים או בהשול ואין בזה משום איסור קיפול בגדים דהאיסור של קיפול הוא באופן דשייך לעשות לשם תיקון משא"כ בנ"ד דאינו אלא מעמידו במצב הרגיל לשימושו (שש"כ ט"ז - מ"ז) וכ"כ השו"ע (ש"מ - ח) דמוכין שנפלו מן הכסת מותר להחזירם אבל אסור ליתנם בתחלה וה"ה דמותר להחזיר רצועת מנעל שנשמט מן המנעל (ש"ז - ז)

XIII. איסור הכנה - עיין בשו"ת מהרש"ג (ה - ס"ח) שכתב הוא להרויח הזמן שלא יצטרך לעשותו בימי החול כמו הצעת המטה והדחת כלים והכנת יין בשבת להבדלה אבל במקום שאם לא יעשה הדבר בש"ק אזי לא יוכל עוד לעשות אותה כלל בכה"ג לא גזרו כלל וראיתו דכלי שמלאכתו להיתר מותר לטלטלה אף מחמה לצל או שלא תגנב אפילו אינו צריך להכלי כלל בשבת ולכן אם בלא קיפול יתקלקל הבגד אין זה נקרא טירחא או הכנה אלא הצלה והביאו השש"כ (כ"ח - הערה קל"ט) וזה ההסבר בהמרדכי והכל בו הנ"ל

XIV. לקפל דף הספר כדי לידע להיכן הגיע מותר דאין זה תיקון מנא וגם אינו מעשה הכנה רק מעשה הצלה שלא ישכח מקומו (יילקוט יוסף ז - דף פ"א ורכבות אפרים ה - רכ"ג - ח) ועוד כתב שם דמותר לקפל ניפקענס להשלחן כיון שהולך לאיבוד ולא שייך מתקן מנא (בשם רב משה)

XV. מותר ליישר כוס פלסטי חד פעמי שמתקמט כמו שמותר לתקן דפים שנדבקו שלא לרצון (מג"א סוף ש"מ) ועיין שלחן שלמה (ש"ז)

נדפס ל'עליון' אב' אורי' ר' אליעזר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה י"א' ארזבי רחל ב"ר גרשון מנחם העניך הכהן ע"ה